

Nederlands Platform Genetechnologie

Het Nederlands Platform Genetechnologie over het maatschappelijk debat 'Eten en Genen'

Het Nederlands Platform Genetechnologie (NPG) is opgericht om een platform te bieden waarin organisaties en individuen die kritisch zijn over de snelle introductie van genetechnologie met elkaar kunnen overleggen en samenwerken.

Door mensen uit verschillende disciplines bij elkaar te brengen willen we de discussie over genetechnologie verdiepen. Het NPG wil een kenniscentrum bieden.

Rol van het debat

Als er iets is dat we graag willen, dan is het een breed maatschappelijk debat over genetechnologie en voeding. Wij geloven dat als mensen goed geïnformeerd worden over de mogelijkheden, zij het met ons eens zullen zijn dat de keus voor genetechnologie in de landbouw op dit moment niet nodig en niet verstandig is.

Trouwens, ook medische genetechnologie kan alleen maar gebaat zijn bij een kritischer benadering dan tot nu toe.

Vorig jaar zijn ook wij betrokken geweest bij een oriënterende gesprek over de randvoorwaarden van dit debat. Wij hebben toen aangegeven wat volgens ons nodig is voor een zinnig debat. De organisatie-commissie van het debat heeft die randvoorwaarden niet gevolgd en voor een aanpak gekozen die volgens ons niet alle belangrijke onderwerpen de kans geeft. Zoals het nu is opgezet wordt in het publiek debat niet alleen de verkeerde vraag gesteld, namelijk welke toepassingen we willen in plaats van of we willen (de nut- en noodzaak discussie). Dit debat biedt geen ruimte over betere oplossingen die er zijn om landbouw- en gezondheidsproblemen op te lossen. Sterker nog: er wordt geredeneerd van toepassing naar vraag, in plaats van een probleemgerichte benadering waarbij alle mogelijke opties naast elkaar worden gelegd.

In de huidige opzet wordt alle informatie gefilterd door de uitvoerende organisaties, die zelf al een standpunt hebben over genetechnologie.

Als we alleen mogen praten over de al dan niet gewenste toepassingen loopt de maatschappij met dit debat het risico in een fuik te lopen, door alleen mee te praten over wat wel of niet mag vergeten we de belangrijke onderwerpen en vragen niet aan de orde mogen komen.

Moratorium

Bij de genetische manipulatie van landbouwgewassen constateren we de bekende risico's: uitkruising in de landbouw, ecologische risico's, voedselveiligheid en -zekerheid, en de zelfbeschikking over voedsel wordt verzwakt door genetechnologie (o.a. door patenten en de steeds sterker wordende monopolisering in de voedselsector).

Een extra categorie van risico's bestaat uit de onbekende risico's en de vele gaten in de wetenschappelijke kennis (zie het rapport 'Crops of Uncertain Nature?').

Vanwege deze problemen, en omdat de problemen in de landbouw niet werkelijk opgelost kunnen worden door genetechnologie, hebben we in 1999 samen met 22 maatschappelijke organisaties –waaronder organisaties voor boeren, voor natuur & milieu, voor consumenten en ontwikkelingshulp– een oproep gedaan voor een moratorium in de landbouw; gedurende dit moratorium worden er geen genetisch gemanipuleerde organismen verbouwd, en ook niet gebruikt in voedsel of diervoeder, tot de problemen uitgebannen kunnen worden.

Onze informatie

Als u in het maatschappelijk debat uw mening gaat geven over genetisch gemanipuleerde organismen (GGO) in de landbouw, dan zult u niet alleen informatie moeten hebben over de toepassing zelf, en de mogelijkheden, maar ook over alles wat ermee gepaard gaat.

Met onze folders en website proberen we een startpunt te geven van waar u een overzicht krijgt van de problematiek in al haar facetten.

Algemeen

De grootste misverstanden over gentechnologie in de landbouw
Genetische manipulatie wordt voorgesteld als veilig en precies, en als de oplossing van het hongerprobleem. Dat is niet terecht. Papier, 2 blz.

De StarLink affaire

In 2000 ontdekten een Amerikaanse milieugroepering dat er een niet toegelaten gen in maïsproducten voor menselijke consumptie zat. Al gauw bleek dat het verboden gen in 300 producten terecht gekomen was. Op onze website geven we een overzicht en houden we het laatste nieuws bij. Te vinden op onze website onder de specials.

Stuivende genen

Dit jaar bleek heel veel maïszaad via rondwaaiend stuifmeel besmet te zijn met gemanipuleerde genen. Ook is biologische zaad in de VS vervuild. Te vinden op onze website onder de specials.

Technische aspecten

Soms lijkt het alsof het heel simpel is: je neemt een gen met een bepaalde eigenschap uit het ene organisme en bouwt die in die andere en voila, dat andere organisme heeft de gewenste eigenschap. Zo simpel en onschuldig is het natuurlijk niet.

Juist het samenspel tussen de genen onderling, en de volgorde ervan, is bepalend voor het tot uiting komen van de eigenschappen. Wist u dat de voedselveiligheid van een plant met een ingebouwd gen getest wordt door het in een bacterie in te bouwen? Men test dus het gen 'kaal' en niet in de genetisch veranderde plant zelf! Een op zich nuttige, maar ontoereikende test.

Wist u dat een gen op goed geluk in het DNA geschoten wordt, en dat daarbij allerlei verstoringen kunnen optreden? Wist u dat maar een heel klein deel van de pogingen lukt, en dat er vaak misvormde planten en dieren ontstaan, die worden afgekeurd?

Wist u dat er bij elke poging een ander resultaat wordt bereikt, en dat dat soms zelfs leidt tot nieuwe chemische verbindingen? Bij de vitamine A rijst bijvoorbeeld (de 'gouden rijst') werden in 3 ontwikkelde kweeklijnen telkens verschillende extra chemische stoffen gevonden die er daarvoor niet waren. Je vindt zulke stoffen alleen als je ongeveer weet waar je naar moet zoeken.

- Spoedcursus genetische manipulatie
in sneltreinvaart wordt de techniek van genetische manipulatie uitgelegd, en wordt uitgelegd waar de kansen op bijeffecten vandaan komen. 6 blz.
- De complexiteit van genen: het-één-gen-verzorgt-één-functie misverstand
In de dromen over gentechnologie wordt vaak het idee gegeven dat elke eigenschap zomaar overgeplaatst kan worden. Landbouw in de woestijn? Dan bouwen we gewoon het 'anti-droogte gen' uit de cactus over in graan. 3 blz.
- Gentech soja van heel dichtbij (Concept)
Het meest verbouwde GGO gewas is de Roundup Ready soja. Een samenvatting van onderzoeken over de opbrengst, over de verwachte en onverwachte verschillen met gewone soja, en over de hoeveelheid landbouwgif die er op gespoten wordt. 3 blz.
- Onverwachte effecten
Een verzameling van voorbeelden waarbij het mis is gegaan. Bijvoorbeeld een gist die gif ging maken, of een Petunia die in de kas zalmkleurig werd, maar in het veld gevlekt. www.platformgentechnologie.nl onder gentech.

Gentechnologie en honger

In de VS houdt agrochemie-gigant Monsanto een enorme mediacampagne om gentechnologie via beelden van hongerende kinderen aanvaard te krijgen. Maatschappelijke organisaties in ontwikkelingslanden en internationale ontwikkelingsorganisaties zijn het daar lang niet altijd mee eens. Zelfs pleitbezorgers van de gentech bedrijven geven dit toe:

"If anyone tells you that GM is going to feed the world, tell them that it is not. To feed the world takes political and financial will"

Steve Smith, SCIMAC en Novartis (nu SYNGENTA)

"GM crops may reduce chemical use and they may increase yields – but GM crops will not feed the world."

Paul Rylott – Aventis

In elk geval zijn de meest mensen het er over eens dat op dit moment met name de verdeling van voedsel en rijkdom een probleem is, en daar lost gentechnologie niets aan op. Integendeel.

- Gouden rijst
De argumenten voor en tegen de rijst met extra vitamine A op een rij. Folder, discussiestuk en een reader ca. 24 blz
- Na de Groene Revolutie de genenrevolutie?
De organisatie voor ontwikkelingssamenwerking HIVOS heeft samen met Milieudefensie een heel duidelijke folder geschreven over het veel gehoorde argument dat gentechnologie de Derde Wereld kan redden. Gratis aan te vragen bij een van deze organisaties. [HIVOS 070–3765500, Milieudefensie 020–6262620]
- Reader Derde Wereld en Gentechnologie
Een kleine keuze aan artikelen over de Derde Wereld en gentechnologie.
- Derde Wereld en Gentechnologie webpagina's
Over beschuldigingen dat gentech–critici honger en blindheid veroorzaken, over verzet in Afrika zelf tegen gentechnologie, gewekte verwachtingen en over de verhouding van gentechnologie tot andere verbeteringen. www.platformgentechnologie.nl onder gentechnologie – sociaal

Patenten

Patenten op leven zijn er om de rechten van de ontwikkelaars te beschermen. Anders dan bij patenten op materiele uitvindingen hebben patenten op leven hele vreemde consequenties; zo moet de Canadese boer Percy Schmeiser duizenden dollars betalen omdat er genetisch gemanipuleerd stuifmeel op zijn biologische gewas terecht gekomen is. De rechter oordeelde dat het niet uitmaakte dat hij zelf geen profijt had van het gepatenteerde gen; patent is patent. Schmeiser kan zijn gewas niet meer verkopen als 'biologisch'. Nederland staat op het punt de Europese Richtlijn die patenten op leven mogelijk maakt te legaliseren. Gedwongen, want de kamer wil er eigenlijk niet aan.

- Meer informatie op onze website onder 'patenten'.

Levende genen

Omdat er bij genetische manipulatie met genetische organismen wordt gewerkt, zijn de gevolgen nog moeilijker voorspelbaar dan bij chemische stoffen. Ze kunnen zichzelf verplaatsen en vermenigvuldigen, en van samenstelling veranderen. Ze komen terecht bij mensen die het pertinent oneens zijn met genetische manipulatie, zoals biologische boeren. Het toelaten van een minimumpercentage genen is daarom niet verdedigbaar.

Uw mening telt

Uw mening is belangrijk. Europese ambtenaren geven aan dat dankzij de zorgen van de burgers er regelgeving is gekomen die er anders helemaal niet zou zijn. Supermarkten en voedselproducenten trekken zich ook veel aan van de mening van de consument.

Aanvullingen op informatiepakketten en toolkits

Op onze website zullen we te zijner tijd verwijzen naar informatie over de voorbeelden. We laten de inhoud afhangen van de selectie op argumenten die de commissie Terlouw maakt. Blijf dus onze website www.platformgentechnologie.nl in de gaten houden!